

Wat gaan we doen?

- Boek Safranski is uitgangspunt.
- Er is veel secundaire literatuur.
- Op website staat een literatuurlijst.
- Er zijn reflectievragen die als uitgangspunt dienen voor het werkcollege.
- Voor de laatste colleges zullen we eigen teksten schrijven die staan een week voor het 10de college op de site.

Het kwaad_Maieutiek_versie 2018_1

Kwaad denken

- Veel verschillen tussen filosofen ;
 - Welke definitie en onderverdelingen.(vaak een gebrek aan definities)
 - Wat de bron(nen) van het kwaad is(zijn).
 - In hun kijk op de relatie moraal en kwaad.
 - In hun opvatting of het kwaad te bestrijden is en zo ja, met welke middelen.

Het kwaad_Maieutiek_versie 2018_1

Optimist of pessimist

- Optimist= denken dat het kwaad ondergeschikt is aan het goed. (klassiek)
- Pessimist = denken dat het goed ondergeschikt is aan het kwaad.(na 1500)
- Gematigden = denken dat het niet vooraf gegeven is wat sterker is.(na 1700, verlichting)
- Nihilisten = er is geen goed of kwaad. (19de eeuw en later)

Het kwaad_Maieutiek_versie 2018_1

Principieel of rekenaar

- Principiëlen vinden dat het goede gekozen moet worden en het kwaad afgewezen.
- Rekenaars vinden dat een zekere hoeveelheid kwaad nodig kan zijn om iets goeds tot stand te brengen.

N.B. Dit verschil kan gaan over het domein van het intermenselijke, maar ook over de evolutie of schepping.

Het kwaad_Maieutiek_versie 2018_1

Wat is kwaad?

Safranski;

- “Het kwaad hoort bij het drama van menselijke vrijheid” (blz. 9)
- Anderen zeggen dat de natuur het kwaad al in zich heeft. (Hobbes) of dat zelfs de ontologie al niet neutraal is (Levinas). Dat de cultuur het kwaad is (Rousseau) of de rationaliteit en de wetenschap(Kierkegaard)

Het kwaad_Maieutiek_versie 2018_1

Wat is de bron van het kwaad?

- God, mens, natuur, cultuur, ze worden allen ervan beschuldigd de bron van het kwaad te zijn.
- Theodicee = theorieën over de relatie tussen een almachtige God en het bestaan van het kwaad.
- Verlichtingsdenkers geven over het algemeen de schuld aan een gebrek aan denken en te weinig cultuur.
- Romantiek geeft vooral de schuld aan een gebrek aan voelen en teveel cultuur.

Het kwaad_Maleutiek_versie 2018_1

Mythen

- De eerste verklaringsmodellen van wat mensen ervaren m.b.t. het kwaad;
- Er is eerst chaos, of onbepaaldheid
- Dan ontstaat de orde (vaak door een krachtige god)
- Dan komt er een opstand.
- Dan herstel, maar met behoud van het litteken van de opstand.

Het kwaad_Maleutiek_versie 2018_1

Menselijke conditie

- Mens leeft (na herstelfase) in een natuurlijke situatie van overleven. Met groeiend bewustzijn stelt hij zich tegenover de natuur.(Grieken; de mens is goed)
- Alle verhalen over het bereiken van een situatie van welvaart kennen een kantelpunt; als de mensen het te goed hebben vinden ze het kwaad uit. (Machiavelli)
- De mens is het niet-vestigde dier. Het zoekt steeds het nieuwe en neemt wat bereikt is als een nullijn – als de menselijke conditie- aan.

Het kwaad_Maleutiek_versie 2018_1

Bewustzijn en kwaad

- Relatie bewustzijn, vrije wil, moraliteit en het kwaad;
- Is kwaad al in de natuur, dan is het bewustzijn alleen een middel tot verweer tegen het kwade (klassieke wereld)
- Kun je pas spreken van kwaad als er bewustzijn is, dan is bewustzijn vaak ook de bron van het kwaad. Je kunt pas kwaad doen als je weet hebt van wat goed is en kunt kiezen om dat niet te doen.

Het kwaad_Maleutiek_versie 2018_1

Is het kwaad kenbaar?

- Nee;
 - Het kwaad bestaat niet
 - Kwaad is slechts afwezigheid van het goede
 - Kwaad gaat de rede te buiten, het is onbegrijpelijk.
- Ja;
 - Geweten.
 - Bijbel.
 - Gevoel/neigingen.
 - Opvoeding en instituties.
 - Kennis.

Het kwaad_Maleutiek_versie 2018_1

Waar moeten we ons aan vasthouden?

- Keuze 1
- Mens moet zich naar zichzelf richten(zelfreflectie), óf
 - Mens heeft leiding nodig(God, instituties intellectuele voorhoede).
- Keuze 2
- we moeten ons op het ideale exemplaar richten, óf
 - we moeten we ons op het empirisch gemiddelde richten.

Het kwaad_Maleutiek_versie 2018_1